

KAYSERİ İLİNİN DIŞ TİCARET PERFORMANSI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

 M. Burak TÜFENK^a

Öz

Dünya ekonomisi, küreselleşme ve teknolojik ilerlemelerle birlikte hızla değişmektedir. Bu değişimler, ülkelerin ve bölgelerin dış ticaret performansını etkileyerek ekonomik kalkınma süreçlerini şekillendirmektedir. Türkiye, içinde bulunduğu coğrafya itibarıyla dış ticaretin önemli bir aktörü konumundadır. Bu çalışmada, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde stratejik bir konuma sahip olan Kayseri ilinin dış ticaret performansına ilişkin mevcut durumun ortaya konularak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, 2013-2022 dönemi için Kayseri iline ilişkin dış ticaret verileri incelenerek mevcut durum değerlendirilmiştir. İlgili dönemdeki veriler, Kayseri ilinin dış ticaretinin son yıllarda önemli ölçüde arttığını göstermektedir. Bu artış hem küresel ticaretin büyümesi hem de Türkiye'nin ihracat odaklı büyüme stratejisi ve Kayseri ilinin dış ticaretinde yaşanan gelişmelerin bir sonucudur. Kayseri'nin mobilya, tekstil ürünleri, demir ve demir dışı metaller, elektrik ve elektronik aletler gibi birçok sektörde üretim kapasitesine sahip olması, ilin dış ticaret performansının artmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca bu çalışma, Kayseri'nin dış ticaret potansiyelini anlamak ve gelecekteki ekonomik konumunu değerlendirmek amacıyla bilgi sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, Dış ticaret, Ekonomik büyüme.

AN EVALUATION ON THE FOREIGN TRADE PERFORMANCE OF KAYSERİ PROVINCE

Abstract

The world economy is changing rapidly with globalisation and technological advances. These changes shape the economic development processes of countries and regions by affecting their foreign trade performance. Turkey is an important actor of foreign trade due to its geography. In this study, it is aimed to reveal and evaluate the current situation regarding the foreign trade performance of Kayseri province, which has a strategic position in the Central Anatolia Region of Turkey. In this direction, the current situation is evaluated by analysing the foreign trade data of Kayseri province for the period 2013-2022. The data for the relevant period show that the foreign trade of Kayseri province has increased significantly in recent years. This increase is a result of both the growth in global trade and Turkey's export-oriented growth strategy and the developments in Kayseri province's foreign trade. Kayseri's production capacity in many sectors such as furniture, textiles, ferrous and non-ferrous metals, electrical and electronic equipment has played an important

^a Araştırmacı, V.H.K.İ., Ticaret Bakanlığı, buraktufenk@hotmail.com.tr

Makale Geliş Tarihi: 26.11.2023, Makale Kabul Tarihi: 30.01.2024

role in increasing the province's foreign trade performance. In addition, this study aims to provide information to understand Kayseri's foreign trade potential and to assess its future economic position.

Keywords: Kayseri, Foreign trade, Economic growth.

Giriş

Türkiye'nin ekonomik ve tarihi dokusunda belirgin bir yere sahip olan Kayseri, binlerce yıllık tarihi, stratejik coğrafi konumu ve dinamik ekonomik yapısıyla dikkat çekmektedir. Kayseri, Anadolu'nun merkezinde, tarihi İpek Yolu'nun bir parçası olarak, eski çağlardan bu yana ticaretin ve kültürel etkileşimin önemli bir merkezi olmuştur. Şehrin tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapması ve doğal kaynaklara sahip olması, ekonomik yapısını ve ticaret kültürünü zenginleştirmiştir.

Günümüzde Kayseri, Türkiye'nin önemli sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Mobilya, tekstil, makine imalatı, demir ve demir dışı metaller, elektrik ve elektronik aletler gibi çeşitli sektörler, şehrin sanayi altyapısını oluşturmakta ve dış ticaret performansına önemli katkılar sağlamaktadır. Bu sektörler, özellikle son yıllarda, Kayseri'nin ihracat hacmini artırmış ve şehrin ulusal ve uluslararası ticaretteki rolünü pekiştirmiştir. Bunun yanı sıra, Kayseri, girişimci ruhu ve yenilikçi yaklaşımlarıyla da tanınmakta, bu özellikler şehrin dış ticaret stratejilerini ve ekonomik gelişimini etkilemektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, "Kayseri ilinin dış ticaret performansını etkileyen ana faktörler nelerdir?" sorusuna derinlemesine bir yanıt bulmaktır. Araştırmada, Kayseri'nin ihracat ve ithalat verileri, sektörel ticaret dağılımı ve uluslararası ticaret ortakları detaylı bir şekilde incelenerek, bu faktörlerin dış ticaret performansı üzerindeki etkileri değerlendirilecektir. Ayrıca, şehrin tarihsel ve kültürel mirası, coğrafi konumu ve ekonomi politikalarının dış ticaret üzerindeki etkileri de bu araştırmanın bir parçası olacaktır. Bu çalışmada, Kayseri ilinin 2013-2022 dönemine ait dış ticaret verileri gözden geçirilerek mevcut durumu ortaya konmuştur. Bu çalışma, Kayseri'nin ihracat ve ithalat rakamlarının, ana ticaret ortaklarının ve sektörel dağılımının detaylı bir değerlendirmesini içermektedir. Araştırmanın sonuçları, Kayseri ilinin dış ticaretinin son yıllarda önemli ölçüde arttığını ve bu artışın hem küresel ticaretin genel büyümesi hem de Türkiye'nin ihracat odaklı büyüme stratejisi çerçevesinde gerçekleştiğini göstermektedir.

Bu çalışmanın, Kayseri'nin ekonomik yapısının ve dış ticaret stratejilerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağı ve bölge için gelecekteki ticaret politikalarının belirlenmesinde önemli bir kaynak teşkil edeceği öngörülmektedir. Ayrıca, bu çalışma bölgesel ve ulusal ekonomik gelişim ve dış ticaret politikaları üzerine yapılacak daha geniş çaplı araştırmalara temel oluşturacak değerli bilgiler sunmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma, giriş bölümü ile başlamakta ve ardından Kayseri ilinin dış ticaret performansı ile ilgili literatür taramasını içermektedir. Takip eden bölümlerde, Kayseri'nin coğrafi, nüfus ve ekonomik yapısı incelemekte ve ilin dış ticaret profili, bu profilin çeşitli alt bileşenleri detaylandırılmaktadır. Çalışmanın son kısmında ise, mevcut durum değerlendirilmesi ve genel sonuçların sunumu yer almaktadır.

A. LİTERATÜR TARAMASI

Bu çalışmada gerçekleştirilen literatür taraması, Kayseri ilinin dış ticaret performansının mevcut durumu konusunda hem eski tarihli hem de güncel kaynakların sınırlılıklarını ortaya koymuştur. Araştırmanın özgün konusu, mevcut literatürde doğrudan bir karşılık bulunulamamış olmasıdır. Bu nedenle, konuyla tematik olarak ilişkili olan çalışmalara yer verilmiştir. Bu yaklaşım, literatürdeki boşlukları vurgularken, aynı zamanda araştırmanın bu alanda sunduğu yeni bakış açılarının değerini de göstermektedir. Eski kaynakların analizi, Kayseri'nin dış ticaret yapısının tarihsel gelişimini anlamada önemli olmakla birlikte, güncel verilerin eksikliği, bu çalışmanın gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli bir temel oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca, söz konusu alanda daha fazla güncel çalışmanın yapılmasının, araştırma alanında yeni ve önemli bulguların ortaya çıkmasına olanak tanyacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, konuyla paralel nitelik taşıyan bazı çalışmaların özetlerine aşağıda yer verilmiştir.

Çoban (2005), Kayseri mobilya sanayisinin dış ticaret yapısını ve bu alanda karşılaşılan sorunları incelemektedir. Ana amaç, sektörün ihracat potansiyelini değerlendirmek ve mevcut sorunları belirlemektir. Araştırma bulguları, firmaların Almanya ve Avrupa pazarlarını öncelikli hedef olarak gördüklerini ve ihracatta tedarik, fiyatlandırma ve bilgi eksikliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak, e-ticaret ve bayilik sistemlerinin kullanımı ile devlet desteğinin önemi vurgulanmaktadır.

Erkan (2005), Pazarlama lojistiği kavramı ele alınarak, Kayseri ilinde faaliyet gösteren ihracatçı firmaların lojistik operasyonlarını incelemektedir. Araştırma sürecinde, söz konusu firmaların lojistik operasyonlarını nasıl yürüttükleri ve bu operasyonlar sırasında karşılaştıkları sorunlar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma, lojistik operasyonların maliyetleri düşürme, müşteri memnuniyetini artırma ve rekabetçi avantaj sağlama gibi çeşitli yönlerini ele almaktadır. Temel pazarlama lojistiği faaliyetleri arasında nakliye, paketleme, depolama, müşteri hizmetleri, envanter yönetimi ve stok kontrolü öne çıkmaktadır.

Balantekin (2006), Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ'ler) ihracatta karşılaştıkları sorunları ve devletin bu alanda sunduğu destekleri ele almaktadır. Kayseri'deki KOBİ'ler üzerinde gerçekleştirilen alan araştırmasının sonuçlarına göre, KOBİ'lerin ihracatta başlıca karşılaştıkları sorunlar üretim maliyetleri, ülke ve işletme imajı, finansal zorluklar, yetişmiş eleman eksikliği ve rekabetçi pazar koşulları olarak belirlenmiştir. Araştırma ayrıca, KOBİ'lerin KOSGEB, Eximbank ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) gibi kurumlar tarafından sağlanan desteklerin etkili bir şekilde kullanılmadığı ve bu durumun ihracat rakamlarının istenilen seviyelere ulaşmasını engellediğini ortaya koymuştur.

Nısfet ve Tıraş (2009), Kayseri Serbest Bölgesi'nin ekonomiye olan katkısını ve bu bölgede faaliyet gösteren firmaların karşılaştıkları sorunları mercek altına almaktadır. Serbest bölgelerin ekonomi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri arasında, ihracatın artışı, yabancı sermaye ve teknoloji transferinin kolaylaşması, istihdamın artması, ithalat baskısı ve çevre kirliliği gibi faktörler incelenmektedir. Araştırmanın temel amacı, Kayseri Serbest Bölgesi'nin yapısal özelliklerini ve bu

bölgenin ekonomik etkilerini değerlendirerek, bölgedeki firmaların karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

Mahir (2009), Kayseri'deki küçük ve orta boy imalat sanayi işletmelerinin uluslararası pazarlara giriş stratejilerini ve bu süreçte karşılaştıkları sorunları incelemektedir. Bulgular, bu işletmelerin uluslararası pazarlara girişte ihracatı en sık tercih ettiklerini gösterirken, sözleşme ve yatırım bazlı stratejilerin daha az kullanıldığını ortaya koymaktadır. İşletmeler, ihracat faaliyetleri sırasında yüksek enerji maliyetleri, ağır vergi yükleri ve yüksek faiz oranlarından dolayı rekabet güçlerinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, uluslararası pazarlama faaliyetlerine yönelik sağlanan desteklerin yetersizliği ve bürokratik süreçlerin zorluğu da vurgulanmıştır. Çalışmada, bu sorunların üstesinden gelmek için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Kuşat (2014), Isparta ilinin dış ticaret sektörünün SWOT analizini yaparak, sektörün güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerini değerlendirmektedir. Bu analiz, Isparta'nın dış ticaret potansiyelini ve karşılaştığı zorlukları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, Isparta'nın dış ticaret alanındaki gelişmeleri ve bunun bölge ekonomisine etkilerini detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulguları, Isparta'nın dış ticaret politikalarının geliştirilmesi ve bölgenin ekonomik performansının artırılması için önemli katkılar sağlamaktadır.

Nısfet (2015), 1993-2008 yılları arasındaki dönemde, Türkiye'nin en büyük ilk ve ikinci 500 sanayi kuruluşu arasında Kayseri'den seçilen firmaların ekonomik performansları değerlendirilmiştir. Bu çalışma, ilk 500 listesinde 14 Kayseri firmasının yer aldığı, ikinci 500 listesinde ise 18 Kayseri firmasının bulunduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, bu firmaların sektörel dağılımı, büyüklükleri, satış hacimleri, katma değerleri, ihracat kapasiteleri ve istihdam oranları incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları, Kayseri firmalarının sıralamadaki yerlerinin zamanla artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, Kayseri'nin imalat sanayisinin gelişimini ve küresel ekonomik koşulların bu gelişim üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır.

Çelik (2016), Kayseri'nin ekonomik ve üretim yapısındaki evrimi, mevcut durumunu ve geleceğe yönelik tahminlerini incelemektedir. Araştırma, teknoloji ve kalifiye iş gücüne dayalı yüksek katma değerli sektörlerden, daha düşük katma değerli mobilya ve metal üretimine doğru bir geçiş olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada ayrıca, sektörün karşılaştığı başlıca sorunlar olarak inovasyon eksikliği, kalifiye işgücü ihtiyacı ve ithal hammaddeye olan bağımlılık belirtilmiştir. Özellikle mobilya sektörünün, Kayseri ekonomisinin önemli bir bölümünü oluşturduğu ve dış ticarete kritik bir role sahip olduğu ifade edilmiştir.

Özçelik (2016), Eskişehir'in dış ticaret performansını 2006-2016 yılları arasında analiz ederek, bu performansın Türkiye geneli ile kıyaslanmasını amaçlamaktadır. Çalışmada, Eskişehir'in ihracat ve ithalat verileri, sektörel dağılımı ve ticaret yaptığı ülkeler üzerinden değerlendirilmektedir. Bulgular, Eskişehir'in ihracat ve ithalatındaki eğilimleri ve dış ticaret dengesini göstermektedir. Çalışmada, Eskişehir'in dış ticaret potansiyelini artırıcı stratejik önerilerde bulunarak, bölgesel ve ulusal ekonomiye olan etkilerini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Eskişehir'in dış ticaret performansının ve potansiyelinin anlaşılması için kapsamlı bir analiz sunmaktadır.

Ukav (2017), Adıyaman ilinin dış ticaret yapısını ve bu yapının Türkiye'nin genel dış ticaret yapısı içindeki konumunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, Adıyaman'ın ihracat ve ithalat değerleri, başlıca ticaret yaptığı ülkeler ve en çok ihraç ettiği ürünler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, literatürde Adıyaman'ın dış ticaret yapısına ilişkin mevcut eksiklikleri gidermeyi hedeflemekte ve bölgenin ekonomik potansiyelinin Türkiye ekonomisine olan etkilerini ortaya koymaktadır. Metodoloji olarak, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) gibi resmi istatistik kaynaklarından elde edilen veriler ve yüzde analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, Adıyaman'daki firmaların dış ticaret faaliyetlerinin genişliğini ve bu faaliyetlerin il ekonomisine olan katkısını ön plana çıkarmaktadır.

Metin ve Kalpalı (2018), Manisa ilinin dış ticaret dinamiklerini incelerken, 2017 yılı itibarıyla Türkiye'nin toplam dış ticaret hacminin 390 milyar doları aştığı bir dönemde, Manisa'nın Türkiye'nin en çok dış ticaret yapan sekizinci ili olarak öne çıkmasını ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. Araştırma, Manisa'nın dış ticaret hacminin evrimini, başlıca ticaret yapılan ülkeleri ve sektörel bileşenleri analiz ederek, Almanya, İngiltere ve Polonya ile olan yoğun ticaret bağlarını ve makine, TV, plastik, zeytin, tavuk ürünleri, otomotiv ve demir-çelik gibi başlıca ihracat kalemlerini vurgulamaktadır. İthalatta ise, Almanya, Polonya ve İtalya'nın önde gelen kaynaklar olduğu belirtilmektedir. Bu çalışma, Manisa'nın dış ticaret dinamiklerine ilişkin kapsamlı bulgular sunarak, bölgesel ve ulusal ekonomi politikalarının geliştirilmesine yönelik önemli katkılarda bulunmaktadır.

Toktaş ve Altınar (2018), 2006-2017 yılları arasında Bolu ilinin dış ticaret performansını detaylı bir şekilde incelemektedir. Bu süreçte, ilin ihracat ile ithalatındaki sektörel ve ülke bazlı dağılımını analiz etmektedir. Araştırma, Bolu'nun öne çıkan dış ticaret sektörlerini ve en çok ticaret yapılan ülkeleri belirlerken, aynı zamanda ilin dış ticaret açığının nedenlerini ve bu durumun ekonomik sonuçlarını değerlendirmektedir. Bu çalışma, Bolu'nun dış ticaret stratejilerini geliştirme yönünde somut öneriler sunarak, ilin ekonomik potansiyelini artırma amacını taşımaktadır. Bolu'nun dış ticaret dinamiklerini ve bu dinamiklerin Türkiye'nin genel ekonomik yapısı içindeki yerini derinlemesine anlamaya yönelik kapsamlı bir analiz sağlamaktadır.

Balıkçioğlu (2019), Sivas ilinin 2006-2016 yılları arasındaki dış ticaretini inceleyerek, bölgesel rekabetteki yerini değerlendirmektedir. Sivas'ın dış ticaret performansı, ihracat ve ithalat değerleri, sektörel dağılımı ve ticaret yaptığı ülkeler açısından analiz edilmiştir. Bulunan sonuçlara göre, Sivas'ın ihracat ve ithalat değerleri bu dönemde artış göstermiş, ancak bölgesel rekabette ve ülke genelindeki sıralamasında düşük bir konumda kalmıştır. Makale, Sivas'ın dış ticaret aktivitelerinin bölgesel ve ulusal ekonomiye olan etkilerini ortaya koyarak, bu alanda gelişim için stratejik önerilerde bulunmaktadır.

Cıngı (2019), Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'ndeki işletmelerin Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine ihracat yaparken kullandıkları uluslararası pazarlama iletişimi yöntemlerini incelemektedir. Araştırma, 16 kişiyle yapılan derinlemesine mülakatlarla gerçekleştirilmiş ve bulgular tematik olarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda, bu işletmelerin ihracat başarısının detaylı pazar araştırmasına, Rusça bilgisine, sosyal medya ve yeni iletişim teknolojileri kullanımına ve Türk dizilerine büyük önem verdiği belirlenmiştir.

Çim (2019), Kayseri'de faaliyet gösteren ihracatçı firmaların karşılaştıkları lojistik sorunları analiz etmiştir. 56 firmaya anket uygulanarak, ihracat süreçlerinde karşılaşılan iç lojistik, ulusal dış lojistik ve uluslararası dış lojistik sorunları belirlenmiş ve önem dereceleri sıralanmıştır. Analitik Hiyerarşik Süreç analizi sonucunda, firmaların en büyük sorununun uluslararası dış lojistikle ilgili olduğu, özellikle savaş ve terör olaylarından dolayı ihracatlarının sekteye uğraması olduğu tespit edilmiştir. En az karşılaşılan sorun ise malzeme ve temin zamanı ile ilgili sıkıntılar olarak belirlenmiştir.

Ketboğa ve Danacı (2019), Türkiye'deki dış ticaretin yapısal sorunlarını ve bu sorunların Malatya ilinde faaliyet gösteren dış ticaret şirketlerinin faaliyetlerine olan etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, ithalat ve ihracatın ülke ekonomisindeki önemini vurgulayarak dış ticaret şirketlerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerini ele almaktadır. Yöntem olarak, Malatya'da faaliyet gösteren 50 dış ticaret şirketine anket uygulanmış ve bu anketler IBM SPSS 24.0 programında analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, Malatya'daki dış ticaret şirketlerinin başlıca sorunları nitelikli eleman bulma problemi, gümrük vergileri, kota uygulamaları, bürokratik engeller, Gümrük Birliği Anlaşması ve döviz kuru politikaları olarak belirlenmiştir. Ayrıca, firmaların ihracat faaliyetlerinin ithalata bağımlı olması da önemli bir sorun olarak tespit edilmiştir. Bu sorunların çözümü için pratik öneriler sunarak Malatya ve genel olarak Türkiye'nin dış ticaret performansının geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

B. KAYSERİ İLİNİN COĞRAFİ, NÜFUS VE EKONOMİK YAPISI

Kayseri, İç Anadolu Bölgesi'nin güneydoğusunda yer almakta ve Orta Kızılırmak bölümünü oluşturmaktadır. Coğrafik olarak 38° 18' ile 37° 45' Kuzey enlemleri ile 36° 58' ile 34° 56' Doğu boylamları arasında konumlanmıştır. Şehir, kuzeyde Yozgat, kuzeydoğuda Sivas, güneyde Adana, güneydoğuda Kahramanmaraş, batıda Nevşehir ve güneybatıda Niğde illeri ile çevrilidir. Kayseri ve çevresinin toplam yüzölçümü 16.917 kilometrekare olup, 2021 yılı itibarıyla nüfusu 1.434.357 kişidir. Bu verilere göre nüfus yoğunluğu kilometrekare başına 84 kişi olarak hesaplanmıştır ve son nüfus sayımına göre Kayseri, Türkiye'nin nüfus açısından en büyük on dördüncü ildir (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2023, s. 13).

Türkiye'nin merkezi konumunda yer alan Kayseri, 6000 yıllık tarihi ile en eski yerleşim yerlerinden biri olarak kabul edilmektedir. İpek Yolu'nun üzerinde stratejik bir coğrafi konuma sahip olan şehir, tarihi boyunca bu avantajını korumuş ve önemini muhafaza etmiştir. Birden fazla medeniyete ev sahipliği yapmış olan Kayseri, gelişmiş sanayisi ile günümüzde de önemli bir sanayi ve ticaret merkezi olarak konumunu devam ettirmektedir (Kayseri Valiliği, 2023).

Tarihsel süreçte halıcılık, dokumacılık, dericilik ve bakırcılık gibi geleneksel üretim dallarıyla ön plana çıkan Kayseri'nin ekonomisi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında önemli bir dönüşüm geçirmiştir. 1926 yılında halı ipliği üretimi ve uçak montajı için kurulan fabrikalar ve 1927 yılında tamamlanan demiryolu bağlantısı, şehrin ekonomik canlanmasına ön ayak olmuştur. 1950'li yıllardan itibaren karayolu ulaşım ağının genişletilmesi ve tarıma dayalı sanayi yatırımlarının artırılmasıyla birlikte Kayseri, hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. Kayseri ekonomisi, tarım, hayvancılık, sanayi ve turizm gibi çeşitli sektörlerin katkısıyla çeşitlenmiştir. Tarım sektöründe, buğday, arpa, şeker pancarı, patates, çavdar, elma, soğan, baklagiller, üzüm ve ayçiçeği gibi bir dizi ürün yetiştirilmekte; hayvancılık alanında ise sığır, koyun, keçi

ve tavuk gibi hayvanların yetiştirilmesiyle et üretimi ve özellikle pastırma üretimi dikkat çekmektedir. Sanayi sektöründe, gıda işleme (şeker, süt ürünleri, et ürünleri, meyve suyu, konserve) ve üretim (yem, tekstil, deri, makine, metal eşya, mukavva, orman ürünleri, kablo, boru, plastik, tuğla, kiremit) faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Ayrıca, bakır, kurşun, çinko, pirit, krom, alüminyum, demir ve linyit gibi maden yatakları ile zengin yeraltı kaynaklarına ve maden suyu kaynaklarına sahiptir. Turizm açısından ise Erciyes Dağı ve Sultan Sazlığı, bölgenin öne çıkan doğal güzellikleri arasındadır (Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Diğer taraftan, Kayseri ilinin 2004-2021 yılları arasındaki GSYH gelişimi ve öne çıkan ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir. Burada yer alan veriler, Kayseri ilinin ekonomik potansiyeli, büyüme eğilimleri ve ekonomisinin sektörel yapısı hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Tablo 1. Kayseri İli GSYH, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2004-2021) (Bin TL)

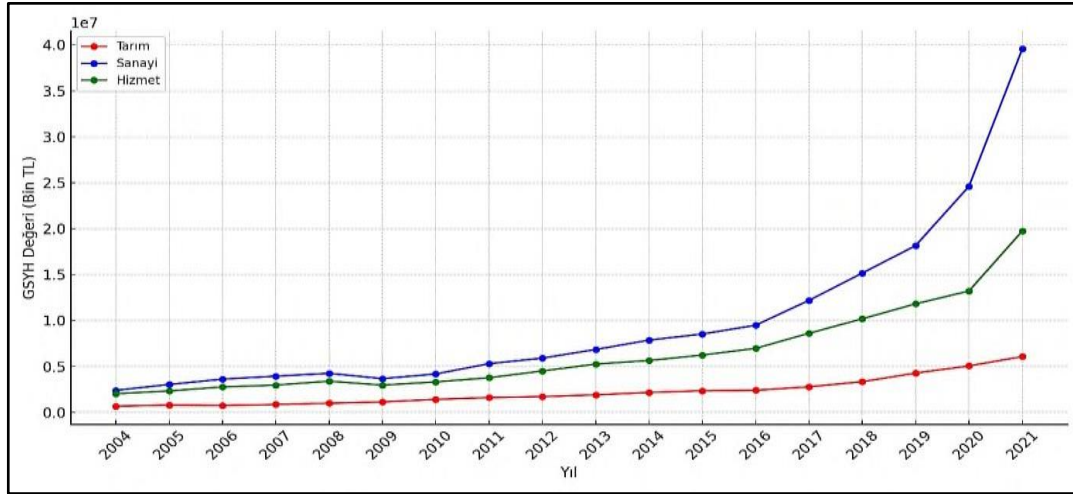
Yıl	Tarım	Sanayi	Hizmet	Vergi-Sübvansiyon	Kayseri İli GSYH	Değişim (%)
2004	671.500	2.395.755	2.031.606	1.107.983	6.206.843	-
2005	793.479	3.032.032	2.333.579	1.326.697	7.485.786	21%
2006	750.753	3.619.800	2.765.396	1.542.018	8.677.967	16%
2007	854.599	3.941.542	2.967.592	1.553.235	9.316.969	7%
2008	992.451	4.248.484	3.394.268	1.675.546	10.310.748	11%
2009	1.130.718	3.675.465	2.963.625	1.605.730	9.375.537	-9%
2010	1.410.862	4.176.966	3.316.217	2.077.093	10.981.139	17%
2011	1.611.163	5.301.128	3.771.494	2.473.948	13.157.733	20%
2012	1.713.271	5.902.042	4.503.269	2.719.488	14.838.070	13%
2013	1.909.073	6.846.531	5.258.555	3.311.679	17.325.838	17%
2014	2.170.986	7.860.905	5.650.965	3.474.656	19.157.512	11%
2015	2.347.188	8.531.030	6.233.531	4.038.006	21.149.754	10%
2016	2.405.581	9.485.923	6.966.905	4.537.150	23.395.560	11%
2017	2.779.455	12.193.437	8.609.030	5.134.232	28.716.154	23%
2018	3.340.724	15.163.232	10.185.578	5.502.510	34.192.045	19%
2019	4.276.303	18.157.320	11.817.063	6.144.617	40.395.303	18%
2020	5.054.626	24.601.703	13.212.263	8.405.325	51.273.917	27%
2021	6.075.808	39.564.221	19.738.809	11.370.580	76.749.417	50%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2022).

(Yazar tarafından hesaplama yapılmıştır.)

Tablo 1’deki verilere göre, Kayseri ilinin tarım sektörü 2004-2005 yılları arasında artış kaydetmiş ancak 2006 yılındaki kısa süreli bir düşüşün ardından 2021 yılına kadar sürekli bir artış eğilimi göstermiştir. Ayrıca bu artışın, sanayi ve hizmet sektörüne göre daha düşük kaldığı gözlemlenmiştir. Sanayi sektörü ise, Kayseri'nin ekonomisine en büyük katkıyı yapan sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. 2008 yılının son aylarında ortaya çıkan global ekonomik krizin etkisiyle 2009 yılında bir düşüş göstermiş ancak tekrar toparlanarak sanayi sektöründeki GSYH değeri sürekli olarak artış göstermiştir. Özellikle 2017'den sonra bu artış hız kazanmıştır. Bir diğer iktisadi faaliyet kolu olan hizmet sektörünün ise, Kayseri ekonomisine ikinci en büyük katkıyı sağladığı görülmektedir. Bu sektör de sanayi sektöründe olduğu gibi 2008 ekonomik krizinden olumsuz etkilenerek 2009 yılında bir düşüş yaşamış ancak 2010

yılından itibaren sürekli artış göstermeye devam etmiştir. Özellikle 2021'de bir önceki yıla göre büyük bir artış gözlenmiştir. Tablodaki veriler göre, Kayseri ilinin GSYH değişim yüzdeleri genel olarak artış göstermiştir. Ancak bu artış sürecinde bazı yıllarda düşüşler de yaşanmıştır. Bunun en büyük göstergesi, küresel ekonomik krizin etkisiyle 2009 yılında GSYH'de -9% oranında bir azalma meydana gelerek dönemin en büyük yıllık düşüşünü temsil etmektedir. Bununla birlikte, 2021 yılında ise Kayseri'nin GSYH'si bir önceki yıla göre yaklaşık %50 oranında artarak dönemin en yüksek yıllık artışına sahip olmuştur. Ek olarak, bölgenin ekonomik yapısının ve sektörel önceliklerinin daha iyi anlaşılması adına, Kayseri'deki sektörlerin ilin GSYH içindeki payları Grafik 1'de ayrıca gösterilmiştir.

Grafik 1. Kayseri İli GSYH, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2004-2021)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2022).

C. KAYSERİ İLİNİN DIŞ TİCARET PROFİLİ

Kayseri, tarih boyunca ticaretin kesişme noktalarından biri olarak ön plana çıkmıştır. Şehrin coğrafi konumu, İpek Yolu gibi tarihi ticaret yollarına olan yakınlığı, onu dış ticarete stratejik bir aktör haline getirmiştir. Günümüzde, Kayseri bu mirası, sanayi üretimi ve ihracata dayalı bir ekonomik yapı ile sürdürmektedir.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), her yıl "Türkiye'nin İlk 500 ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasını yayımlayarak, ülke sanayisinin önde gelen firmalarının ekonomik performanslarına, büyüklüklerine ve sektörel dağılımlarına ışık tutmaktadır. Bu araştırma, Türkiye'nin sanayi kapasitesini, rekabet gücünü, yatırım eğilimlerini ve teknolojik yeniliklere adaptasyon kapasitesini yansıtan önemli bir göstergedir. Kayseri gibi sanayiye dayalı şehirler açısından, İSO'nun gerçekleştirdiği bu tür araştırmalar, şehrin ekonomik profilinin anlaşılmasına katkıda bulunmakta ve yerel yönetimler ile iş dünyasına stratejik planlama için temel veriler sunmaktadır. İSO raporları incelendiğinde, Kayseri'nin Türkiye'nin önde gelen sanayi merkezlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. İstanbul Sanayi Odası'nun yıllık raporlarındaki verilere göre, Kayseri'den "İlk 500 ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listelerine giren firma sayıları ve bu firmaların gerçekleştirdiği ihracat miktarları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Türkiye'nin İlk ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasında Yer Alan Kayseri Firmalarının Sayısı ve İhracat Değerleri (2013-2022)

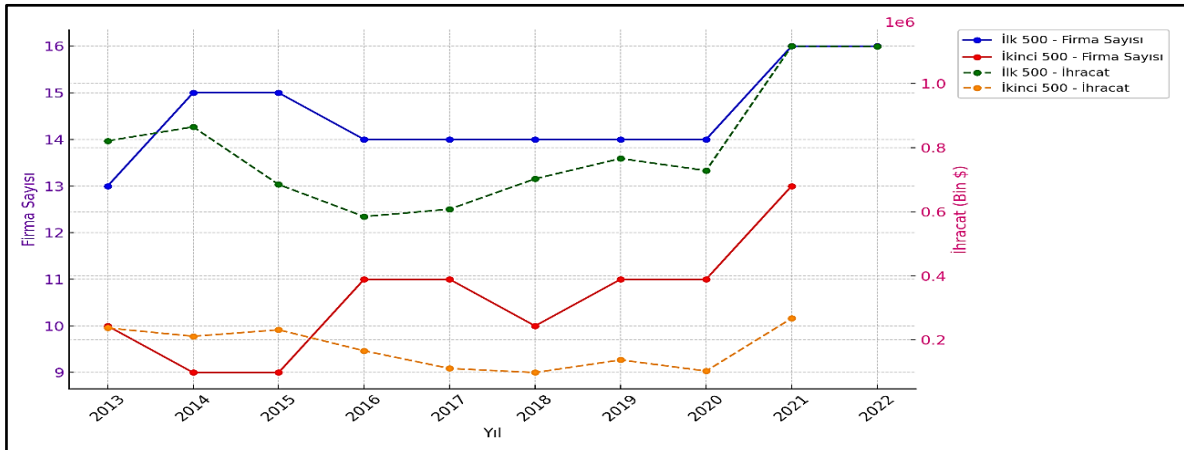
Yıl	İlk 500 (Firma Sayısı)	Firma İhracatı (Bin \$)	İkinci 500 (Firma Sayısı)	Firma İhracatı (Bin \$)
2013	13	821.160	10	237.282
2014	15	864.935	9	211.335
2015	15	685.102	9	231.501
2016	14	584.927	11	165.971
2017	14	608.088	11	110.840
2018	14	702.775	10	98.038
2019	14	766.315	11	137.464
2020	14	728.376	11	102.767
2021	16	1.116.863	13	267.201
2022	16	1.116.271	-	-

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası (İSO), (2023).

Türkiye'nin "İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde yer alan Kayseri firmaları, 2013 ile 2022 yılları arasında firma sayısı ve ihracat hacmi açısından kayda değer değişimler sergilemiştir. 2013 yılında, bu listede yer alan 13 firma toplamda 821.160 USD değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. Ertesi yıl, yani 2014'te, firma sayısı 15'e yükselmiş ve bu firmaların toplam ihracatı 864.935 USD'ye çıkmıştır. Bu artış, Kayseri'deki firmaların ihracat kapasitelerini genişlettiklerini ve uluslararası pazarda daha etkin bir rol oynamaya başladıklarını göstermektedir. 2015 yılında firma sayısı değişmemiş olmasına rağmen, ihracat hacmi 685.102 USD'ye düşmüştür. Bu düşüş, dönemin ekonomik koşulları veya uluslararası piyasalardaki dalgalanmaların etkisini yansıtmaktadır. 2016 yılında ise firma sayısı 14'e gerilemiş ve ihracat 584.927 USD'ye inmiştir. Bu gerileme, firmaların karşılaştığı zorlukları ve piyasa şartlarının getirdiği baskıları göstermektedir. 2017'de firma sayısı sabit kalmış, ancak ihracat 608.088 USD'ye yükselmiştir. Bu durum, firmaların mevcut zorluklara adaptasyon sağladıklarına ve ihracat kapasitelerini kısmen artırdıklarına işaret etmektedir. 2018 yılında firma sayısı değişmezken, ihracat 702.775 USD'ye ulaşmıştır. 2019'da firma sayısı 14'te sabit kalmış ve ihracat 766.315 USD'ye yükselmiştir. Bu artış, Kayseri'nin sanayi sektörünün gelişimini ve uluslararası pazardaki etkinliğinin arttığını göstermektedir. 2020 yılı, pandemi nedeniyle tüm dünyada olduğu gibi Kayseri'nin sanayi sektörünü de etkilemiştir. Bu yıl firma sayısı sabit kalmış, ancak ihracat 728.376 USD'ye düşmüştür. Bu düşüş, küresel pandeminin yarattığı ekonomik baskıların bir yansıması olarak değerlendirilebilir. 2021 yılında, firma sayısı 16'ya yükselirken ihracat 1.116.863 USD'ye çıkmıştır. Bu artış, firmaların pandemi sonrası ekonomik toparlanma ve pazarda büyüme eğilimini göstermektedir. Son olarak, 2022 yılında firma sayısı 16'da sabit kalmış ve ihracat miktarı 1.116.271 USD'ye ulaşmıştır. Bu veriler, Kayseri'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun sürekli büyüme ve gelişme eğiliminin yanı sıra pazardaki rekabet gücünü ve dayanıklılığını da ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin "İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde yer alan Kayseri firmaları, 2013'ten 2021'e kadar hem firma sayısı hem de ihracat rakamları açısından önemli değişimler yaşamıştır. 2013 yılında 10 firma, toplamda 237.282 USD değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. 2014 yılında, firma sayısı 9'a düşmüş ve ihracat 211.335 USD'ye gerilemiştir. 2015 yılında firma sayısı sabit kalmış, ancak ihracat

231.501 USD'ye yükselmiştir. Bununla birlikte, 2016 ve 2017 yıllarında firma sayısı 11'e yükselmesine rağmen ihracat sırasıyla 165.971 USD'ye ve 110.840 USD'ye düşmüştür. 2018 yılı, bu serinin dönüm noktalarından biri olarak görülmektedir. Bu yıl firma sayısı 10'a düşmüş ve ihracat 98.038 USD'ye gerilemiştir, bu durum firmaların ekonomik zorluklar ve zorlaşan pazar koşulları ile mücadelesini göstermektedir. 2019 yılında firma sayısı 11'e yükselmiş ve ihracat 137.464 USD'ye çıkmıştır, bu da firmaların bu zorluklara karşı belirli bir toparlanma gösterdiğine işaret etmektedir. 2020 yılı, pandeminin etkisiyle tüm dünyada olduğu gibi Kayseri'nin sanayi sektörünü de etkilemiştir. Bu yıl firma sayısı sabit kalmış, ancak ihracat 102.767 USD'ye düşmüştür. Bu durum, pandeminin yarattığı global ekonomik baskıların ve sınırlamaların bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Ancak, 2021 yılında firmalar bu zorluklara adapte olmuş ve toparlanma belirtileri göstermiştir. Bu yıl, 13 firma ile gerçekleştirilen 267.201 USD'lik ihracat, firmaların pandemi sonrası pazardaki değişimlere uyum sağlama ve ihracat kapasitelerini artırma çabalarını yansıtmaktadır. Öte yandan, 2022 yılına ait Kayseri ilinin firma sayısı ve ihracat rakamları mevcut olmadığından bu yıl için bir analiz yapılamamıştır. Ek olarak, Grafik 2'de sunulan grafik bu eğilimleri ve değişimleri görsel bir biçimde desteklemekte olup, Kayseri firmalarının zaman içindeki performanslarını daha net bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Grafik 2. Türkiye'nin İlk ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasında Yer Alan Kayseri Firmalarının Sayısı ve İhracat Değerleri (2013-2022)

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası (İSO), (2023).

1. Kayseri İlinin İhracat ve İthalat Verileri

Kayseri, İç Anadolu'nun sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu şehir, son on yılda (2013-2022) ihracat ve ithalat alanında önemli bir gelişim göstermiş olup, bu gelişim Tablo 3'te detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Tabloda, Kayseri'nin ihracat ve ithalat verilerinin yanı sıra, yıllık değişimler, dış ticaret dengesi, dış ticaret hacmi ve ihracatın ithalatı karşılama oranı gibi dağılımlar gösterilmektedir.

Tablo 3. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi İhracat ve İthalat Verileri (Değer: ABD \$)

Yıl	İhracat	Değişim (%)	İthalat	Değişim (%)	Dış Tic. Dengesi	Dış Tic. Hacmi	İhr. İth. Karşılama Oranı (%)
2013	1.889.386	-	1.529.514	-	359.872	3.418.900	124%
2014	2.120.071	12%	1.470.946	-4%	649.125	3.591.017	144%
2015	1.809.533	-15%	1.282.317	-13%	527.216	3.091.850	141%
2016	1.743.457	-4%	1.329.596	4%	413.861	3.073.053	131%
2017	1.876.654	8%	1.784.386	34%	92.268	3.661.040	105%
2018	2.362.967	26%	1.340.390	-25%	1.022.577	3.703.357	176%
2019	2.496.210	6%	1.066.746	-20%	1.429.464	3.562.956	234%
2020	2.625.611	5%	1.229.581	15%	1.396.030	3.855.192	214%
2021	3.608.960	37%	1.774.328	44%	1.834.632	5.383.288	203%
2022	3.911.950	8%	1.844.177	4%	2.067.773	5.756.127	212%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023)

(Yazar tarafından hesaplama yapılmıştır.)

2013 yılında Kayseri'nin ihracat değeri 1.889.386 USD olarak kaydedilmiştir. Bu değer, 2014 yılında %12'lik bir artışla 2.120.071 USD'ye ulaşmıştır. Ancak, 2015 yılında %15'lik bir düşüşle ihracat değeri 1.809.533 USD'ye gerilemiştir. 2016 yılında, ihracat değeri bir önceki yıla göre %4'lük bir azalışla 1.743.457 USD olarak belirlenmiştir. 2017 yılında ihracat değerinde %8'lik bir artış gözlenmiş ve 1.876.654 USD kaydedilmiştir. 2018 yılında ihracat değeri, bir önceki yıla göre %26'lık bir artış göstererek 2.362.967 USD olmuştur. 2019 yılında ihracat değeri %6 artarak 2.496.210 USD'ye, 2020 yılında ise %5 artışla 2.625.611 USD'ye ulaşmıştır. 2021 yılında ihracat değeri %37 artarak 3.608.960 USD olmuş ve 2022 yılında da %8 artışla 3.911.950 USD olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler, Kayseri'nin uluslararası ticaretteki konumunu güçlendirme yolunda adım adım ilerlediğine ve zaman içerisinde dalgalanmalara rağmen genel bir büyüme eğilimi gösterdiğine işaret etmektedir.

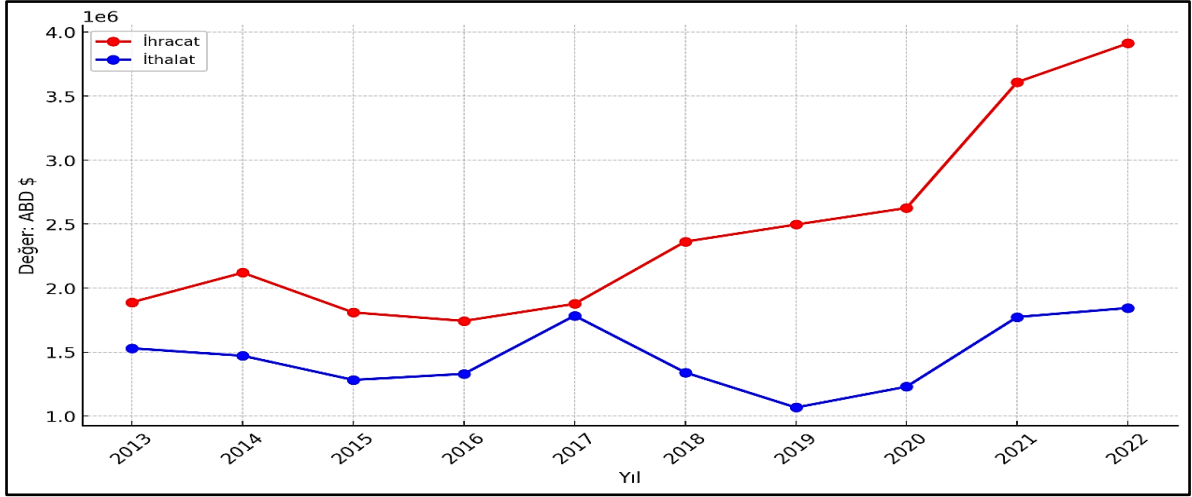
2013 yılında Kayseri'nin ithalat değeri 1.529.514 USD olarak belirlenmiştir. Bu değer, 2014 yılında %4'lük bir azalışla 1.470.946 USD'ye düşmüştür. 2015 yılında ithalat değeri, bir önceki yıla göre %13'lük bir düşüşle 1.282.317 USD olarak kaydedilmiştir. 2016 yılında, ithalat değerinde %4'lük bir artış gözlemlenerek 1.329.596 USD olarak belirlenmiştir. 2017 yılında ithalat değeri %34'lük ciddi bir artışla 1.784.386 USD'ye ulaşmıştır. 2018'de ithalat %25 azalarak 1.340.390 USD'ye, 2019'da %20 daha azalarak 1.066.746 USD'ye düşmüştür. 2020 yılında ithalat %15 artarak 1.229.581 USD'ye, 2021'de ise %44 artarak 1.774.328 USD'ye yükselmiştir. 2022 yılında ithalat %4 artarak 1.844.177 USD olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler, Kayseri'nin ithalatındaki yıllık değişimlerin, uluslararası ticaret dinamikleri, döviz kurları, yerel ekonomik politikalar ve küresel ekonomik koşullar gibi çeşitli faktörlerden etkilendiğine işaret eder; bu da şehrin ithalatının, global ekonomide yaşanan değişikliklere karşı duyarlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Kayseri'nin dış ticaret dengesi, 2013-2022 dönem boyunca pozitif bir eğilim sergilemiştir. 2013 yılında 359.872 USD fazlalıkla başlayan bu eğilim, 2014'te 649.125 USD'ye yükselmiş, ancak 2015 ve 2016 yıllarında sırasıyla 527.216 USD ve 413.861 USD'ye gerilemiştir. 2017 yılında 92.268 USD ile diğer yıllara kıyasla görece düşük bir fazlalık göstermişken, 2018 yılında 1.022.577 USD ile önemli bir artış kaydederek toparlanma göstermiş ve bu artış 2019 yılında da devam etmiştir. 2020 yılında pandemi gibi global çapta

etkilerin hissedildiği bir dönemde dış ticaret fazlasında kısa bir düşüş yaşanmış; ancak 2021'de 1.834.632 USD'ye ulaşarak dış ticaret fazlası tekrar artış göstermiş ve 2022 yılında 2.067.773 USD ile tarihi bir zirveye ulaşarak bu geçici düşüşü telafi etmiştir. Bu durum, Kayseri'nin ihracatının güçlü performansını ve dış ticaret dengesinin sağlamlığını yansıtmaktadır.

2013-2022 dönemi boyunca Kayseri'nin dış ticaret hacmi önemli değişiklikler göstermiştir. 2013 yılında 3.418.900 USD olan dış ticaret hacmi, 2014 yılında 3.591.017 USD'ye yükselmiştir. Ancak 2015 yılında 3.091.850 USD'ye, 2016'da ise 3.073.053 USD'ye gerilemiştir. Bu düşüş trendi, 2017 yılında sona ermiş ve dış ticaret hacmi 3.661.040 USD'ye ulaşmıştır. 2018 yılında dış ticaret hacmi 3.703.357 USD olarak kaydedilmiştir ve bu, önceki yıla göre daha küçük bir artıştır. 2019 yılında dış ticaret hacmi 3.562.956 USD'ye düşmüştür. 2020 yılında beklenmedik bir şekilde 3.855.192 USD'ye yükselerek pandeminin Kayseri'nin dış ticaret hacmine beklenen olumsuz etkisini göstermemiştir. 2021 yılında dış ticaret hacmi önemli bir artışla 5.383.288 USD'ye ulaşmış ve bu trend 2022 yılında da devam ederek hacim 5.756.127 USD'ye çıkmıştır. Bu artışlar, Kayseri'nin ekonomik aktivitesinin genişlediğini ve global pazarlarda etkin bir rol oynamaya devam ettiğini göstermektedir.

Kayseri'nin dış ticaret performansı, 2013-2022 döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı ile ölçümlendiğinde, ekonominin dışa açık yapısını ve ticaret dengesinin sağlamlığını yansıtmaktadır. 2013 yılında %124 olan oran, 2014'te %144'e yükselerek Kayseri'nin ihracatının ithalatını aştığını göstermiştir. 2015 yılında oran, %141 ile hala güçlü bir ihracat performansını işaret ederken, 2016'da bir miktar düşüşle %131 olarak kaydedilmiştir. Bu düşüş, Kayseri'nin dış ticaretindeki dinamiklerde ve ekonomik şartlarda meydana gelen değişiklikleri gözler önüne sermektedir. 2017'de oran %105'e gerileyerek Kayseri ekonomisinin dış ticaret dengesinde bir gevşeme olduğunu göstermiştir. Ancak, 2018 yılında oranın %176'a yükselmesi ve 2019'da %234 seviyelerine çıkması, ekonominin yeniden güçlü bir ihracat ivmesi kazandığını ve dış ticaret fazlasının artırdığını göstermiştir. Pandemiye rağmen 2020 yılında oran %214 ile yüksek kalmış, bu da Kayseri'nin dış ticaret yapısının küresel şoklara karşı dirençli olduğunu ortaya koymuştur. 2021 yılında %203'e düşen oran, 2022'de %212'e yükselerek Kayseri'nin dış ticaretindeki pozitif trendin devam ettiğini göstermiştir. Bu oranlar, dış ticarete ihracatın ithalat üzerindeki üstünlüğünün ve ekonominin dış şoklara karşı gösterdiği direnç kapasitesinin birer yansımasıdır. İhracatın ithalatı karşılama oranındaki bu yüksek ve istikrarlı seyir, Kayseri'nin sürdürülebilir ticaret fazlasını ve dış ticaret politikalarının etkinliğini teyit eden önemli göstergeler arasındadır. Bu verilerin yanı sıra, Kayseri'nin ihracat ve ithalat değerlerinin 2013-2022 yıllarına ait görsel temsili, şehrin dış ticaret dinamikleri ve yıllar içindeki değişimler Grafik 3'de yer alan grafikte desteklenmiştir.

Grafik 3. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi İhracat ve İthalat Verileri

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

2. Kayseri İlinin İhracat Ürünleri

Kayseri'nin ihracat yapısı, şehrin endüstriyel kapasitesi ve üretim çeşitliliği tarafından belirlenmektedir. Bu bağlamda, şehrin 2013-2022 dönemini kapsayan son on yıllık ihracat verileri, ana ihracat sektörlerini temsil etmektedir. Bu dönemde dikkat çeken ilk on ihracat sektörü ve yıllık ihracat değerleri ayrıntılı olarak Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kayseri İlinin 2013-2022 Döneminde Gerçekleştirmiş Olduğu Fasil Bazlı İhracat Ürünleri (Değer: ABD \$)

FASIL	FASIL ADI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM
94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb. prefabrik yapılar	379.932.624	383.752.571	376.501.123	380.678.722	422.272.856	469.027.220	546.338.469	575.728.615	733.291.503	751.107.795	5.018.631.498
73	Demir veya çelikten eşya	267.706.630	305.175.196	253.404.246	214.403.814	248.828.549	300.372.834	362.072.831	367.014.910	528.549.718	611.975.578	3.459.504.306
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	293.412.005	280.818.403	193.420.299	209.675.130	196.324.081	256.779.907	305.177.406	314.796.922	387.038.744	524.184.003	2.961.626.900
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	138.520.256	132.993.287	136.920.445	128.157.809	118.173.457	119.908.154	101.982.517	97.167.030	152.314.046	122.582.335	1.248.719.336
74	Bakır ve bakırdan eşya	4.722.035	15.667.131	8.123.740	9.171.190	4.679.081	139.842.757	134.465.600	150.241.173	265.196.681	253.431.934	985.541.322
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	68.817.734	94.097.482	42.359.409	47.284.513	91.363.499	125.643.671	58.486.429	66.463.339	121.130.386	120.857.571	836.504.033
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	64.960.388	51.621.670	56.897.226	60.623.244	57.123.078	78.158.913	75.763.405	74.484.503	113.167.016	132.432.356	765.231.799
39	Plastikler ve mamulleri	51.360.726	49.743.232	45.311.238	46.841.689	56.695.236	68.450.565	77.815.876	96.799.656	128.642.651	124.488.344	746.149.213
72	Demir ve çelik	41.142.709	47.373.821	36.709.910	32.879.256	53.847.810	75.320.793	64.625.055	57.223.538	153.799.630	162.934.860	725.857.382
60	Örme eşya	52.334.462	54.358.463	54.749.287	57.649.227	62.432.531	72.130.384	75.661.303	74.132.609	94.693.751	71.323.021	669.465.038

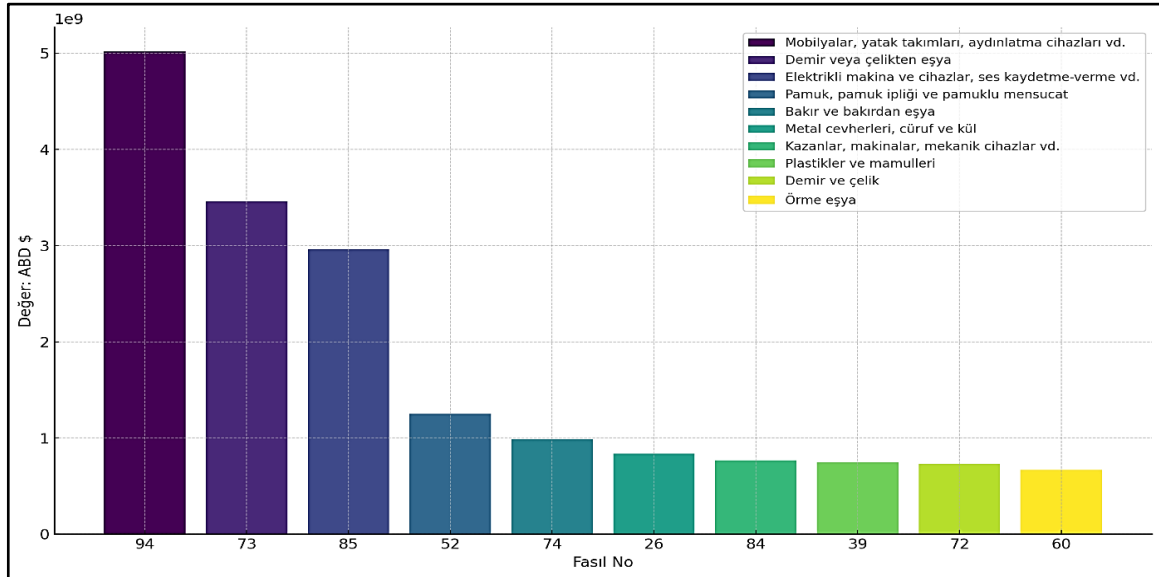
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

Kayseri'nin 2013-2022 dönemindeki sektörel ihracat rakamlarının analizi, bölgenin ekonomik yapısını ve sektörel dinamiklerini detaylı bir şekilde incelendiğinde ortaya çıkmaktadır. Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar ve benzeri prefabrik yapılar sektöründe 2013 yılında 379.932.624 USD olan ihracat, 2022 yılında 751.107.795 USD'ye yükselmiş, toplamda 5.018.631.498 USD ihracatla Kayseri'nin ihracatının büyük bir bölümünü oluşturmuştur. Pandemi sonrası dönemdeki talep artışına hızla adapte olarak, sektör istikrarlı büyüme göstermiştir.

Demir veya çelikten eşya sektörü, 2013 yılında yaklaşık 267.706.630 USD olan ihracatını, 2022 yılına gelindiğinde 611.975.578 USD'ye çıkarmış, toplamda 3.459.504.306 USD'lik ihracatla Kayseri'nin önemli bir ihracat kaynağı olmuştur. Özellikle pandemi sonrası ekonomik toparlanmada hızlı bir büyüme sergilemiştir.

Elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme ve verme, televizyon görüntü-ses kaydetme ve verme cihazları ile ilgili aksam, parça ve aksesuarlar sektörü, 2013 yılında 293.412.005 USD olan ihracatını 2022 yılında 524.184.003 USD'ye yükseltmiş ve toplam 2.961.626.900 USD'lik ihracat gerçekleştirilerek, teknolojik adaptasyona ve küresel talepteki artışa hızlı yanıt verme yeteneğiyle dikkat çekmiştir.

Diğer taraftan, öne çıkan ilk üç sektör dışında Kayseri'nin diğer ihracat sektörleri de dikkate değer bir büyüme göstermiş olup, bunlar arasında Pamuk ve Tekstil, Bakır Ürünler, Metal Cevherleri, Makine ve Mekanik Cihazlar, Plastik Ürünler, Demir ve Çelik ile Örme Eşya sektörleri bulunmaktadır. Bu sektörler, genel olarak artan ihracat trendleri ve pandemi sonrası ekonomik toparlanma sürecinde gösterdikleri performanslar ile Kayseri'nin ihracat yapısında önemli roller oynamışlardır. Özellikle Bakır ve Bakırdan Eşya, Plastik Ürünler ile Demir ve Çelik sektörleri, ihracat değerlerinde önemli artışlar sergileyerek dikkat çekmiştir. Sunulan bu verilerin grafiksel olarak temsil edildiği Grafik 4'te söz konusu sektörel ihracat rakamlarının on yıllık dönemdeki geniş çaplı büyümesi ve değişimi vurgulanmaktadır.

Grafik 4. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi Toplam Sektörel İhracat Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

3. Kayseri İlinin İthalat Ürünleri

Kayseri'nin ithalat yapısı, şehrin endüstriyel ihtiyaçları ve tedarik zinciri yönetimi tarafından şekillendirilmektedir. Bu çerçevede, şehrin 2013-2022 dönemini kapsayan son on yıllık ithalat verileri, temel ithalat sektörlerini yansıtmaktadır. Bu dönemde öne çıkan ilk on ithalat sektörü ve yıllık ithalat değerleri, detaylı olarak Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Kayseri İlinin 2013-2022 Döneminde Gerçekleştirmiş Olduğu Fasil Bazlı İthalat Ürünleri (Değer: ABD \$)

FASIL	FASIL ADI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM
74	Bakır ve bakırdan eşya	342.372.848	300.371.178	246.573.996	229.427.691	228.633.977	320.253.660	279.683.134	297.198.025	289.339.014	252.853.930	2.786.707.453
72	Demir ve çelik	306.900.657	261.752.472	171.336.969	167.078.000	212.535.207	168.129.654	114.391.034	101.859.874	243.154.722	196.477.630	1.943.616.219
39	Plastikler ve mamulleri	164.214.039	156.412.773	131.511.541	141.070.389	171.115.236	126.343.268	138.144.158	178.505.048	284.053.107	307.501.979	1.798.871.538
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	154.406.257	123.241.132	119.402.751	96.553.264	129.375.783	96.696.322	120.548.547	103.298.561	214.850.385	220.346.251	1.378.719.253
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	170.043.440	145.744.628	114.028.990	80.053.745	80.881.271	80.475.385	79.530.648	107.376.931	157.434.765	155.932.692	1.171.502.495
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	36.406.853	55.681.583	73.831.093	337.063.816	216.681.316	40.162.391	35.562.285	54.470.744	71.619.906	90.411.835	1.011.891.822
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	111.532.218	101.781.495	71.923.411	66.930.157	98.596.040	56.206.560	73.044.479	90.801.817	144.398.227	151.464.648	966.679.052
88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	-	164.236.331	128.553.815	-	273.458.051	144.608.795	-	1.274	1.842	154.997	711.015.105
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	50.074.758	45.546.421	46.194.977	48.935.019	49.600.112	45.324.382	44.223.897	34.312.515	53.104.358	53.626.817	470.943.256
29	Organik kimyasal ürünler	34.731.824	36.603.006	29.794.891	37.002.305	60.821.863	51.106.551	31.736.291	39.370.733	54.664.717	71.100.749	446.932.930

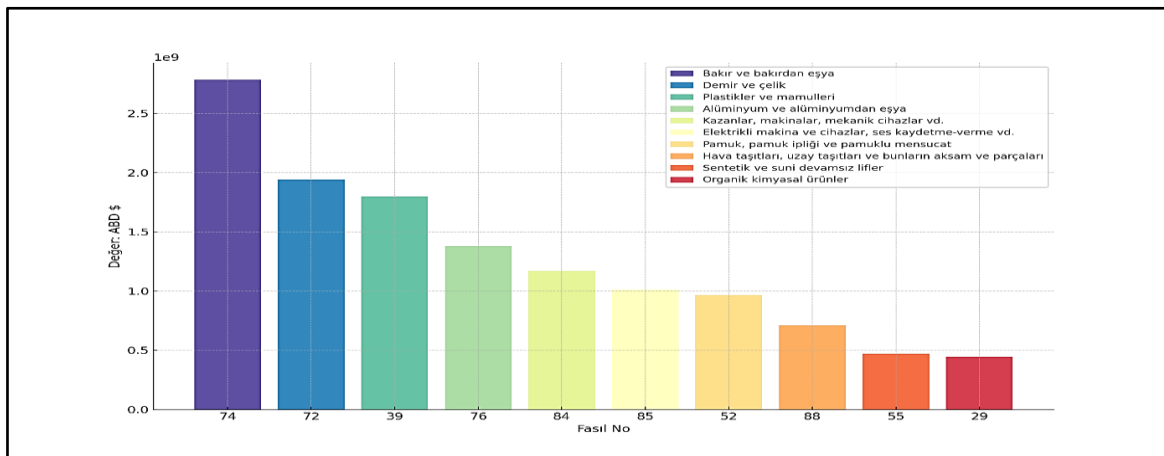
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

Kayseri'nin 2013-2022 döneminde gerçekleştirdiği sektörel ithalat rakamlarının analizinde özellikle belirli sektörlerdeki ithalatın yıllar içinde nasıl geliştiğini incelemek, bölgesel ve global ekonomik eğilimlerin yanı sıra yerel sanayi kapasitesinin anlaşılması açısından önemlidir. Bakır ve bakırdan eşya sektörü, ithalatta öne çıkan başlıca alanlardan biridir. 2013 yılında 342.372.848 USD olan ithalat, 2022 yılında 252.853.930 USD'ye gerilemiş, fakat toplamda 2.786.707.453 USD'lik ithalatla Kayseri'nin ithalat yapısında önemli bir yer tutmuştur. Bu sektördeki değişim, ham madde teminindeki global eğilimler ve yerel işleme kapasitelerinin etkilerini yansıtmaktadır.

Demir veya çelikten eşya sektörü ise, 2013 yılında yaklaşık 306.900.657 USD olan ithalatını 2022 yılında 196.477.630 USD'ye düşürmüş, toplamda 1.943.616.219 USD'lik ithalatla Kayseri ekonomisinde önemli bir rol oynamıştır. Bu sektördeki dalgalanmalar, yerel sanayi ihtiyaçları ve uluslararası fiyat değişimlerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Plastikler ve mamulleri sektörü, 2013 yılında 164.214.039 USD olan ithalatını 2022 yılında 307.501.979 USD'ye yükselterek, toplam 1.798.871.538 USD'lik bir ithalat hacmine ulaşmıştır. Bu artış, plastik ve türevlerine olan talebin artması ve bu ürünlerin yerel üretimdeki kullanım alanlarının genişlemesi ile ilişkilendirilebilir.

Diğer yandan, Kayseri'nin 2013-2022 döneminde Bakır ve Bakırdan Eşya, Demir ve Çelik, Plastikler ve Mamulleri gibi öne çıkan sektörlerin haricinde, Alüminyum ve Alüminyumdan Eşya, Kazanlar ve Makinalar, Elektrikli Makina ve Cihazlar, Pamuk ve Pamuklu Mensucat, Hava Taşıtları ve Aksamı, Sentetik ve Suni Devamsız Lifler, Organik Kimyasal Ürünler gibi çeşitli sektörlerde de önemli değişimler göze çarpmaktadır. Bu sektörler, toplam ithalatta önemli bir paya sahip olup, bölgenin ekonomik yapısının çeşitliliğini ve dinamizmini göstermektedir. Bu çeşitlilik, Kayseri ekonomisinin geniş spektrumunu ve sektörel dinamiklerini yansıtmaktadır. Ayrıca pandemi dönemi, ithalat rakamlarında önemli değişimlere yol açmış ve bu dönemde, bazı sektörlerde talebin azalması ve tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar, ithalat rakamlarını etkileyen başlıca faktörler olmuştur. Grafik 5, on yıllık bir zaman dilimindeki sektörel ithalat verilerinin büyüklüğünü ve bu süre zarfında yaşanan değişimleri görsel olarak sergilemektedir.

Grafik 5. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi Toplam Sektörel İthalat Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

4. Kayseri İlinin Ülkelere Göre İhracat Rakamları

2013-2022 yılları arasında Kayseri, çeşitli ülkelere yönelik gerçekleştirdiği ihracat faaliyetleriyle Türkiye'nin ekonomik gücünü ve küresel ticaretteki konumunu pekiştiren bir şehir olarak kendini kanıtlamıştır. Bu süreçte, Kayseri'nin öne çıkan ilk on ülke ile olan ticaret hacmi aşağıda yer alan Tablo 6'da detaylı bir şekilde gösterilmiştir.

Tablo 6. Kayseri İlinin 2013-2022 Döneminde Ülkelere Göre Yapmış Olduğu İhracat Rakamları (Değer: ABD \$)

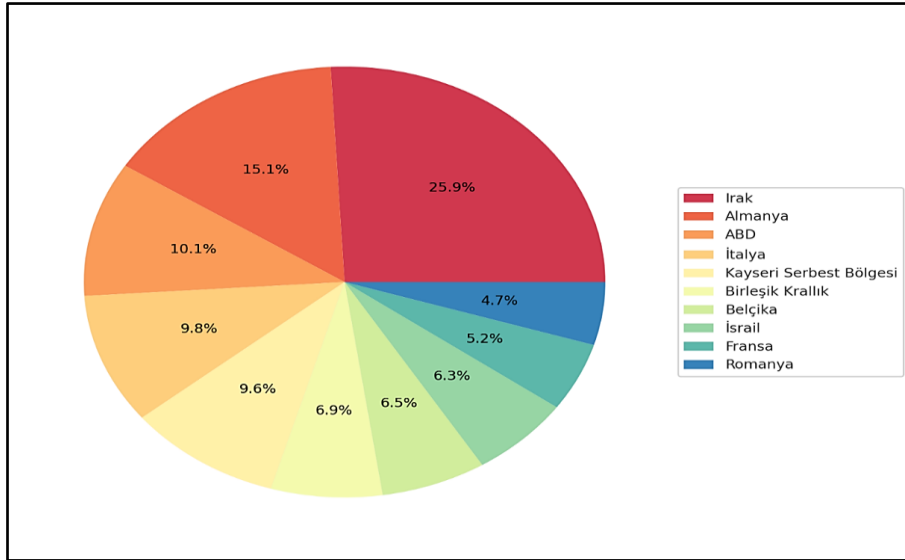
ÜLKE	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM
Irak	330.783.372	301.843.905	214.053.999	215.406.992	225.460.052	243.635.878	268.240.010	239.977.405	261.739.285	273.967.766	2.575.108.664
Almanya	100.418.037	111.325.242	98.956.440	95.636.945	93.113.047	128.639.233	134.470.391	176.783.539	242.753.598	318.555.420	1.500.651.892
ABD	64.984.629	79.576.851	78.818.270	64.486.295	61.023.661	68.911.325	101.598.422	115.290.847	191.158.410	181.422.327	1.007.271.037
İtalya	59.748.830	64.999.482	55.139.847	58.297.861	70.324.057	114.085.200	119.728.219	113.229.675	163.277.692	158.692.851	977.523.714
Kayseri Serbest Bölgesi	84.749.616	93.044.325	62.866.445	61.876.653	59.474.265	74.695.682	116.141.672	113.504.682	153.985.661	135.663.457	956.002.458
Birleşik Krallık	42.159.003	45.308.812	43.384.378	47.776.935	47.249.072	53.513.239	78.161.649	96.504.933	119.385.187	114.152.870	687.596.078
Belçika	59.332.921	68.441.881	35.441.348	39.781.771	68.579.603	101.324.492	54.224.879	55.408.994	86.647.606	79.661.203	648.844.698
İsrail	26.550.408	27.512.596	31.680.758	35.261.539	42.436.910	51.746.804	73.591.387	83.711.345	131.793.233	120.091.006	624.375.986
Fransa	34.479.782	33.774.272	31.982.969	32.773.504	35.270.454	48.547.566	53.682.183	56.461.258	90.582.512	95.446.008	513.000.508
Romanya	18.722.342	25.017.160	25.293.788	31.075.501	38.657.103	51.662.194	53.466.825	51.676.740	70.366.536	104.721.498	470.659.687

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023) .

Kayseri'nin 2013-2022 dönemine ait ihracat verileri incelendiğinde, şehrin ekonomik büyümesi ve dış ticaret kapasitesindeki gelişmeler dikkat çekmektedir. 2013 yılında 821.928.940 USD olan ülkeler bazındaki toplam ihracatın, 2022 yılına gelindiğinde toplam 1.582.374.406 USD'ye ulaştığı görülmektedir. Bu, söz konusu süreçte ihracatın neredeyse iki katına çıktığını göstermektedir. Özellikle 2020 yılından itibaren ihracat rakamlarında belirgin bir artış gözlenmiştir. Bu artış, küresel ekonomik koşullardaki değişiklikler, Kayseri'nin üretim kapasitesindeki artış ve ürün çeşitliliğindeki genişleme gibi faktörlerin bir kombinasyonunu yansıtmaktadır.

İhracat yapılan ülkeler arasında Irak, Kayseri'nin en büyük ihracat pazarı olarak öne çıkmaktadır. Irak'a yapılan ihracat, incelenen dönem boyunca genel olarak bir artış göstermiş, bu da Irak pazarının Kayseri için giderek daha önemli hale geldiğini göstermektedir. Almanya ise ikinci en büyük pazar konumundadır ve 2019 yılından itibaren Almanya'ya yapılan ihracat ciddi bir artış sergilemiştir. ABD ve İtalya da önemli ihracat destinasyonları arasında yer almaktadır; her iki ülkeye yapılan ihracat son birkaç yılda önemli ölçüde artmıştır. Diğer taraftan, Birleşik Krallık, Belçika, İsrail, Fransa ve Romanya gibi ülkeler de Kayseri'nin önemli ihracat pazarları arasındadır. Bu ülkelerin her birine yapılan ihracatın zaman içinde değişkenlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Özellikle 2020 yılından sonra Birleşik Krallık, Belçika ve İsrail'e yapılan ihracatın artış gösterdiği dikkat çekicidir. Bu çeşitlilik, Kayseri'nin farklı pazar ihtiyaçlarına uyum sağlama ve global ekonomik değişimlere esnek bir şekilde yanıt verme yeteneğini göstermektedir.

Genel olarak, Kayseri'nin 2013-2022 dönemine ait ihracat verileri, şehrin ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik bir güç olarak konumunu güçlendirdiğini ve sürekli büyüyen bir ekonomik yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu veriler, gelecekteki ekonomik planlamalar ve stratejiler için değerli bir referans noktası sağlamaktadır. Grafik 6, bu döneme ait Kayseri'nin ihracat verilerini ve ülke bazında ihracat dağılımını yüzdesel olarak detaylandırmaktadır.

Grafik 6. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi Ülkelere Göre Toplam İhracat Dağılımı
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

5. Kayseri İlinin Ülkelere Göre İthalat Rakamları

2013-2022 yılları arasında Kayseri, çeşitli ülkelerden yaptığı ithalatlarla Türkiye'nin ekonomik ihtiyaçlarını karşılama ve küresel ticaret alanında etkin bir rol oynama konusunda önemli bir katkı sağlamıştır. Bu süreçte, Kayseri'nin özellikle ilk on ülke ile gerçekleştirdiği ithalat hacmi, aşağıda yer alan Tablo 7'de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 7. Kayseri İlinin 2013-2022 Döneminde Ülkelere Göre Yapmış Olduğu İthalat Rakamları (Değer: ABD \$)

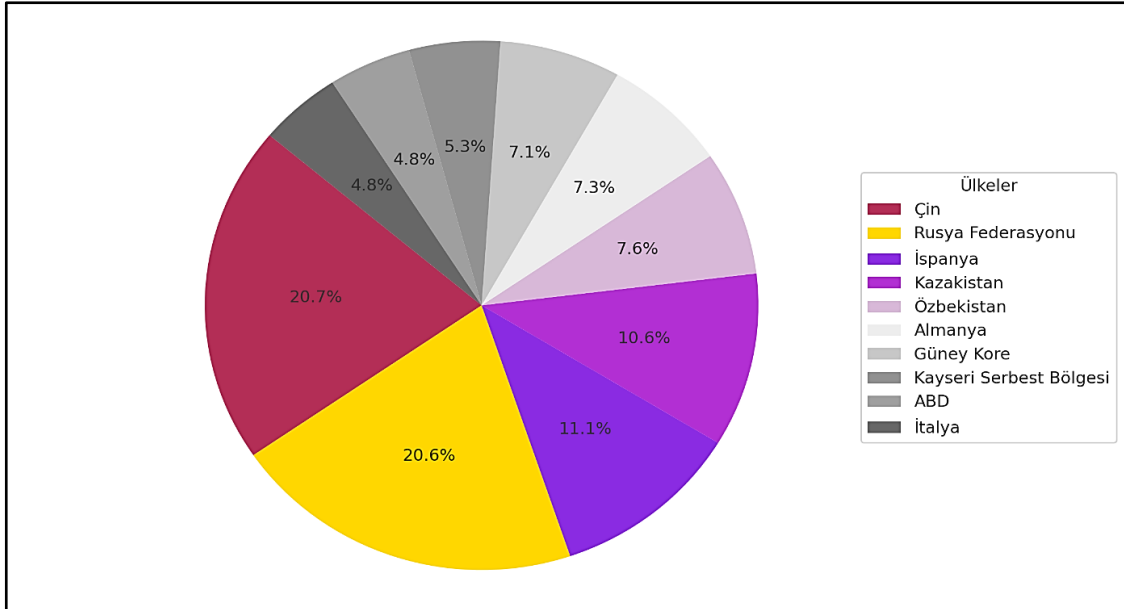
ÜLKE	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM
Çin	152.087.023	182.588.278	195.083.823	330.675.923	125.558.020	122.266.456	142.562.497	165.815.505	294.549.017	340.580.456	2.051.766.998
Rusya Federasyonu	217.158.284	192.432.601	131.024.720	178.734.413	187.205.503	196.636.146	173.735.711	190.318.616	282.684.261	294.275.516	2.044.205.771
İspanya	48.968.482	210.705.662	165.386.197	40.061.661	311.741.818	183.172.792	38.928.019	29.315.494	47.955.433	26.174.752	1.102.410.310
Kazakistan	158.854.377	163.422.479	161.289.158	120.866.011	118.068.613	77.678.452	42.941.470	71.335.346	54.226.416	84.956.474	1.053.638.796
Özbekistan	101.629.429	63.522.573	90.200.397	10.027.046	60.577.031	101.246.068	129.315.664	91.727.479	92.194.893	14.815.469	755.256.049
Almanya	123.828.160	82.417.564	67.777.404	57.592.543	82.728.389	55.853.581	50.508.453	63.875.842	74.458.748	64.149.213	723.189.897
Güney Kore	48.866.802	65.912.520	52.856.045	62.270.508	84.681.019	44.902.889	39.530.297	68.497.810	97.126.250	137.641.293	702.285.433
Kayseri Serbest Bölgesi	55.461.755	70.301.677	60.406.863	59.874.782	55.840.741	45.538.794	47.029.536	45.438.824	47.549.672	39.610.319	527.052.963
ABD	34.164.463	51.517.393	40.631.656	30.665.365	33.588.412	24.970.354	52.948.212	60.205.503	54.142.545	97.019.408	479.853.311
İtalya	80.795.111	61.408.480	45.649.476	45.132.188	41.815.657	37.955.457	32.038.576	53.023.866	53.435.738	26.991.254	478.245.803

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

Kayseri'nin 2013-2022 dönemine ait ithalat verilerine bakıldığında, şehrin dış ticaretteki etkinliğinin ve ekonomik yapısının dinamik bir dönüşüm içinde olduğu göze çarpmaktadır. 2013 yılında başlayan bu süreçte, ithalat rakamları genel olarak bir artış trendi göstermiş, bu da Kayseri'nin uluslararası ticarete giderek daha etkin bir rol üstlendiğinin bir göstergesi olmuştur. Özellikle 2018 yılından sonra ithalat rakamlarındaki artış, Kayseri'nin uluslararası ticaretteki konumunu güçlendirdiğini göstermektedir. Bu artışın arkasında, küresel pazarlardaki değişimler, şehrin tüketim ihtiyaçlarının artması ve ithal edilen ürünlerin çeşitlenmesi gibi etmenler yatmaktadır.

Özellikle Çin ve Rusya Federasyonundan yapılan ithalatlar, bu dönem boyunca önemli bir hacme ulaşarak, Kayseri'nin bu ülkelerle olan ekonomik ilişkilerinin derinliğini ve önemini ortaya koymuştur. Diğer yandan, İspanya, Kazakistan ve Almanya gibi Avrupa ve Asya ülkeleriyle yapılan ticari iş birlikleri, Kayseri'nin çeşitli coğrafyalara yayılan ticaret ağının bir yansımasıdır. Bu durum, Kayseri'nin değişken pazar koşullarına karşı gösterdiği esnek ve dinamik yaklaşımın bir göstergesidir. Örneğin, Özbekistan, Güney Kore, ABD ve İtalya gibi ülkelerle yapılan ithalatlar, şehrin dünya ekonomisindeki değişimlere duyarlı bir yapıda olduğunu ve çeşitli sektörlerdeki ihtiyaçları karşılamaya yönelik geniş bir ithalat yelpazesine sahip olduğunu belirtmektedir.

Genel itibarıyla, Kayseri'nin 2013-2022 dönemi ithalat verileri, şehrin ekonomik büyümesinin ve dış ticaretteki etkinliğinin arttığını göstermektedir. Bu veriler, şehrin gelecekteki ekonomik gelişimine yön verecek stratejik planlamalar için önemli bir temel oluşturmakta ve Kayseri'nin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde güçlü bir ekonomik aktör olarak konumunu pekiştirdiğini göstermektedir. Grafik 7, Kayseri'nin 2013-2022 dönemine ait ithalat verilerinin ülke bazında yüzdelik dağılımını göstermekte, bu da şehrin ithalat yapısındaki çeşitliliği ve önemli ticaret ortaklarını görsel olarak ortaya koymaktadır.

Grafik 7. Kayseri İlinin 2013-2022 Dönemi Ülkelere Göre Toplam İthalat Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023).

Sonuç

Bu çalışmada, Kayseri'nin 2013-2022 dönemi dış ticaret performansı kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen bulgular, şehrin ihracat ve ithalat değerlerinde, dış ticaret hacminde ve dış ticaret dengesinde önemli değişiklikler olduğunu göstermektedir. İhracat hacminde özellikle pandemi sonrası dönemde hızlı bir toparlanma yaşanmış, bu dönemde ihracatın neredeyse iki katına çıkması gözlemlenmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranındaki yüksek ve istikrarlı seyir, ekonominin dışa açık yapısını ve ticaret dengesinin sağlamlığını teyit etmektedir.

Sektörel analizler, Kayseri'nin ekonomik yapısını ve sektörel dinamiklerini detaylı bir şekilde ortaya koymuştur. Mobilya, demir veya çelikten eşya, elektrikli makine ve cihazlar gibi sektörlerde ihracat performansında dikkate değer artışlar gözlemlenmiştir. Bu sektörler, şehrin ihracat kapasitesinin ve uluslararası pazarda etkinliğinin artmasında önemli bir rol oynamıştır. İthalatta ise, özellikle bakır ve bakırdan eşya, demir veya çelikten eşya, plastikler ve mamulleri gibi sektörler dikkat çekmiştir. İthalat rakamlarındaki değişimler, Kayseri'nin yerel sanayi ihtiyaçları, uluslararası fiyat değişimleri ve global ekonomik koşulların etkilerini yansıtmaktadır.

Ülke bazlı değerlendirmeler, Kayseri'nin dış ticaret performansının belirli ülkelerle olan ticari ilişkileri açısından nasıl şekillendiğini detaylı bir şekilde ortaya koymuştur. İhracat yapılan ülkeler arasında Irak, Almanya, ABD ve İtalya gibi önemli pazarlar öne çıkmış, ithalat yapılan ülkeler arasında ise Çin, Rusya Federasyonu ve İspanya gibi ülkeler dikkat çekmiştir. Bu veriler, Kayseri'nin uluslararası düzeyde güçlü bir ekonomik aktör olarak konumunu pekiştirdiğini göstermektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında, son yıllarda Kayseri'nin dış ticaret performansında kayda değer bir gelişme gözlemlenmiş ve bu durum, şehrin Türkiye ekonomisindeki stratejik rolünü daha da pekiştirmiştir. Kayseri'nin ihracat ve ithalat yapısındaki bu gelişmeler, şehrin ekonomik stratejilerinin ve politikalarının etkinliğini teyit etmektedir. Ayrıca, bu bulgular, şehrin ulusal ve uluslararası düzeydeki ticaret potansiyelini ve ekonomik aktivitelerinin çeşitliliğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Kayseri'nin ihracat ve ithalat yapısını çeşitlendirmek ve yeni pazarlara erişimini genişletmek, ekonomik büyümesini ve bölgesel etkinliğini destekleyecektir.

Etik Kurul İzni

Bu makale, etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazarlı olduğundan katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma tek yazarlı olduğundan herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Balantekin, B. E. (2006). *İhracatta KOBİ'lere sağlanan devlet destekleri ve KOBİ'lerin ihracatta karşılaştıkları sorunlar ve Kayseri'de bir anket uygulaması* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balıkçoğlu, N. (2019). Dış ticaretin bölgesel rekabetteki yeri: Sivas örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 289-301. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.473862>
- Cıngı, Y. (2019). *Bağımsız devletler topluluğu ülkelerine ihracat yapan Kayseri menşeli işletmelerin uluslararası pazarlama iletişimi çalışmaları* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, T. (2016). Kayseri ekonomisinin üretim yapısı: Değişme, gelişme ve ileriye yönelik tahminler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(40), 7-19.
- Çim, A. O. (2019). *Kayseri'de faaliyet gösteren firmaların ihracatta karşılaştıkları lojistik sorunlar* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban, S. (2005). Kayseri mobilya sanayinin dış ticaret yapısı ve sorunlarına yönelik bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2005(2), 73-82.
- Erkan, M. (2005). *Pazarlama lojistiği ve Kayseri ilindeki ihracatçılara yönelik bir araştırma* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İstanbul Sanayi Odası. (2023, 8 Eylül). *Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu*. <https://www.iso500.org.tr/>
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2023, 2 Eylül). *Kayseri kitabı*. https://www.kayseri.bel.tr/uploads/pdf/kayseri_kitabi_2023.pdf
- Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023, 13 Eylül). *Ekonomik yapı*. <https://kayseri.ktb.gov.tr/TR-55002/ekonomik-yapi.html>
- Kayseri Valiliği. (2023, 11 Eylül). *Sanayi*. <http://www.kayseri.gov.tr/sanayii>
- Ketboğa, M., & Danacı, M. C. (2019). Dış ticaretin yapısal sorunları ve bu sorunların dış ticaret şirketlerinin faaliyetleri üzerinde etkileri: Malatya ili örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 249-267.
- Kuşat, N. (2014). Isparta dış ticaret sektörünün SWOT analizi kapsamında mevcut durum değerlendirmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 299-324.
- Mahir, E. O. (2009). *Kayseri ilindeki küçük ve orta boy işletmelerin uluslararası pazarlara giriş stratejileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Metin, İ., & Kalpalı, İ. (2018). Manisa'nın dış ticaretine ilişkin dinamiklerin değerlendirilmesi. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (14), 10-17.
- Nisfet, U. (2015). Türkiye'nin ilk 500 ve ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu sıralamasında yer alan Kayseri firmalarının ekonomik performansları (1993-2008). *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (34), 23-49.
- Nisfet, U., & Tıraş, H. (2009). Serbest bölgelerin ekonomik etkileri: Kayseri Serbest Bölgesi için bir uygulama. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(26), 247-278.

- Özçelik, S. E. (2016). Eskişehir'in Dış Ticaret Performansı Analizi. *Kesit Akademi Dergisi*, (6), 378-391.
- Toktaş, Y., & Altuner, A. (2018). Bolu ilinin dış ticaret yapısının sektör, ülke ve ürün bazlı analizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(31), 4649-4655. <https://doi.org/10.26450/jshsr.917>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022, Aralık 8). *İl bazında gayrisafi yurt içi hasıla, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Il-Bazinda-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2021-45619>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 9 Ekim). *Dış ticaret istatistikleri*. <https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>
- Ukav, İ. (2017). Adıyaman ilinin dış ticaret yapısı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(25), 390-419.

